argentum, aut lucrum non eſt, nec Medicus ve-
nire vult, ut dicebat Gaſpar. Triſtan. *de Cleric.
Med.* §. 16.
20 Invidiam porro eſſe Medicis connaturale vi-
tium; idque in proverbio eſſe dicit ex noſtris Fran-
ciſc. Ranchin. *de conſult. med. cap.* 3. ſed & Medi-
corum hæreditaria etiam eſt Superbia, & Avari-
tia, de quibus jam diximus, ut teſtatur ex Medi-
cis ipſis Roderic. à Caſtr. *in Med. Polit. lib.* 3.
*cap.*2. & ex Iureconſultis Tiraq. *cit. cap.* 31. *de Mob.
nu.*437. *& ſeqq.*
21 Præterea habetur Medicus pro ignobili, ut con-
tendit Faber *deciſ.*9. ex quo Ricc. *collect.*147. *par.*1.
qui tamen neſcire medius fidius videtur, quid ſit
Nobilitas, neque addam, hoc de Fabro mirum
22 non eſſe. quin etiam Medicus in tam vili conditio-
ne eſt, ut Doctoratus gradum aſſequatur, nec ne,
dubium adhuc ſit; litigant enim de hoc Iurecon-
ſulti nonnulli, quorum nomina prætereo, qui tunc
quod volunt contra nos probare ſe ſibi perſuadent,
cum conditionem noſtram viliorem faciunt, an
vero ullum ea Rationis habeant fundamentum, nec
ne, id illis curæ non eſt; nam ſatis ſuperque ha-
bent ſi nonnulla verba alicujus Legalis Textus, vel
alicujus Doctoris ad id, quod dicunt, per ſummam
23 vim accommodare poſſint. computatur ergo ob
prædicta Medicus per ipſos inter viles Artifices,
argumento *l. Artifices. C. de excuſat. Artif.* & jure,
nam adeo vilis Medicorum profeſſio eſt, ut cuili-
bet liceat medicinam exercere, & nomen Medici
etiam non doctoratis conveniat, neque ſolum Chi-
rurgis, quod æquiori animo ferendum eſſet, ſed
& cuicumque, & ipſis Obſtetricibus, ac quibuſ-
cunque quovis modo Medicinam quamcunque
exercentibus, ſed & veterinariis, & circulatori-
bus, & hujuſmodi perſonis abjectiſſimis Medici
nomen aptetur. Ripa *ubi ſupra, num.*11. *& ſeqq.* quin-
24 imo tam vile eſt Medici exercitium, ut antiquitus
ſolis ſervis faciendum relinqueretur argumento *l.* 1.
§. ſin autem aliqua arte. C. de comm. ſerv. manumiſſ.
quod & Card. teſtatur *in lib. de libris propriis.* ac de
facto patet ipſos ſolos medicinam feciſſe apud Ro-
manos. ſed etiam apud Ægyptios id ipſum in uſu
fuiſſe demonſtrare poſſunt ſacri Textus *Geneſ. cap.*9.
verba, in quibus habetur Ioſeph præcepiſſe ſervis
ſuis Medicis, ut condirent patrem. plura etiam ad-
duci poterant ad demonſtrandum id ipſum Roma-
nis familiare fuiſſe, ſed ſatis ſit una, aut altera au-
ctoritas, ut illa ex Suetonio decerpta, apud quem
in Caligula *cap.* 8. Auguſtus ad Agrippinam ſcri-
bens, Mitto, inquit, præterea cum eo ex ſervis
meis Medicum, quem ſcripſi Germanico, ſi vellet,
retineret. & altera in Nerone *cap.* 2. ubi narrat
Suetonius, Cneum Domitium hauſtum venenum
pœnitentia mortis evomuiſſe, Medicumque ſer-
vum manumiſiſſe, qui idem ſibi prudens, ac ſciens
minus noxium temperaſſet. pluribus etiam antiquis
inſcriptionibus, cæteris relictis, quas ex Pignorio
communicavit mihi doctiſſimus vir Leo Allatius
(Vir, inquam, magis inter eruditos notus, quam
ut à me notior fieri poſſit; quibus omnibus ſummo
decori, & utilitati eſſe ſatis ejus monumenta typis
commiſſa, ac prope diem committenda declarant)
id ipſum commonſtrari poteſt, ut illa eſt apud præ-
dictum Pignorium *de ſervis pag.* 40.

*CRESTÆ CONSERVÆ, ET CON-
IVGI*

*CELEDVS ANTINOVS DRVSI
MEDICVS CHIRVRGVS.*

& aliæ, quas apud ipſum vide, ubi etiam pleraque
notatu digna reperies de ſervis Medicis. & ne om-
nia ex aliis tranſcribere videar, cætera nonnulla
circa hoc videnda apud Tiraq. *ubi ſæpe, num.* 410.
illud tantum addam, Archiatros ipſos, qui princi-
pes Medicorum erant, inter ſervos fuiſſe connume-
ratos, ex Pignorio *ubi ſupra, pag.* 43. licet illi con-
trarius omnino ſit Tex. *l. Archiatri.* Ac denique tam
deſpectum, atque abjectum Medici nomen eſt, ut
unicuique liceat appellare ſe Medicum, & ſtultum,
ut ibid. Ripa *num.* 10. ſed & ipſos vere Medicos,
nempe qui cum Philoſophiæ medicinæ quoque do-
ctoratum aſſecuti Artem ſuam decenter utcunque
exercent, minimi pretii eſſe præter allata, illud
declarat, quod à ll. quaſi per contemptum Para- 25
bolani appellentur, ut omnes pæne Iureconſulti fa-
tentur argumento *l. Parabolani. C. de Epiſc. & Cle-
ric.* & cur, & unde vocentur Parabolani, vel ſimi-
li nomine, explicat Tiraq. *ubi alias, num.* 421. quod
etiam adnotarunt ex noſtris Roderic. à Caſtr. *lib.*1.
Med. Polit. cap. 10. & Canonher. *in prolegom. ad
Hipp. Aphor. pag.* 77. *verſ. objicies* 16. quid mirum
ergo Medicos non majoris valoris haberi, quam 26
Obſtetrices? Glo. *in cap. non ſane* 14. *quæſt.*5. *in verſ.
Nec Medico.* Ripa *ubi ſupra, num.* 106. & ex noſtris
idem Roderic. à Caſtr. *ubi mox.* ob hæc omnia et-
iam ad vilipendium, & deriſionem Medicorum qui-
dam tranſgrediuntur, & Medicum in modo exce- 27
dentem Merdicum, deficientem Mendicum vocari
dicunt. Carrar. *de Medic. par.* 1. *num.* 13. ad quod
poterant illud Plauti in Rudente. *Act.* 5. *Sc.* 3. non
ab re addere.

—G. Quid tu, num Medicus quæſo es?
*L. Immo ædepol una littera plus ſum quam Me-
dicus. G. tum tu*
Mendicus es.

Hæc & his etiam pejora in nos Iureconſulti, aliique
objiciunt, & alia præterea quammulta, neque pudet
prudentes viros hujuſmodi pueriles nugas in ſpre-
tum tam nobilis artis, eorumque profeſſorum in
medium afferre, cujus rei ego quidem, Deum ho-
mineſque teſtor, vicem eorum doleo, male enim
ex hoc in perpetuum audituri ſunt apud cordatos
viros, & qui ſolidam ſapientiam, non futilem, &
ex commentario profitentur. ac profecto, ſi lice-
ret mihi tam turpem, deformemque maculam
ab illis delere, næ ego quam promptiſſime id præ-
ſtarem, ut qui Iureconſultos tamquam prudentes
viros multum recolendos cenſeam; unde ob hanc
ipſam cauſſam, nempe ut quæ contra eos, eorumque
peritiam objiciuntur (non ut par pari referatur) re-
fellere, ac confutare liceat, ea non ſecus ac de iis,
quæ contra Medicinam, & Medicos opponuntur
hactenus præſtiti, hic proponam; quod licet ipſi
per ſe ſatis ſuperque præſtiterint, tamen facere non
deſiſtam, ut meum erga illos obſequium experian-
tur, quod æqui bonique conſulant ſummopere ex-
opto; atque ab ipſis enixe expoſtulo. ſi quid tamen
contra eos ob ſcioli alicujus culpam exciderit, quod
contra eorum exiſtimationem videatur, ego quidem
licet factum nollem, prohibere tamen apud alios
non potero, qui forte cum maledictis in nos, no-
ſtramque artem nullum finem aliquos facere adver-
tant, non ſe continere poterunt, quin acerbe iis
reſpondeant, quia læſerunt prius.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Legum origo ex Hominum malitia.*
2 *Lex Iuſto non eſt data.*
3 *Nullus per Leges humanas bonus evadit.*
4 *Leges Naturæ contrariæ.*
5 *Lex non docet, neque inſtruit hominem ad virtutem.*
6 *Lex à ligando dicta.*
7 *Lex habet vim coactivam.*
8 *Iuris nomen a jubendo, non à Iuſtitia.*
9 *Legibus carere hominibus præſtaret, & cur.*
10 *Boni non ſunt ſub Lege.*
11 *Lex eſt per ſe muta.*
12 *Imperatores Legibus non obſtringuntur.*
13 *Leges à Ratione elongantur.*
14 *Leges etiam ſine ratione latæ ſunt ſervandæ.*
15 *Leges per ambages loquuntur.*
16 *Lex clara eſſe debet.*
17 *Legibus ob earum obſcuritatem fides derogatur.*
18 *Leges uni, eidemque populo latæ inter ſe contrariæ.*
19 *Iureconſulti erubeſcunt ſine lege loqui.*
20 *Mundus aliquando fuit ſine Legibus.*
21 *Multa regna Iure, & Iureconſultis carent.*
22 *Vbi Iureconſulti multi ſunt ibi male conſtitutam eſſe civitatem indicium eſt ex Platone.*
23 *Poſſibile eſt hominem injuſte operari, ſi ſecundum Leges faciat.*
24 *Leges plerumque malæ.*
25 *Lex intravit, ut ſuperabundaret delictum.*
26 *Iuriſperitia neque Ars eſt, neque Scientia.*
27 *In Hiſpania Legumperitus venit maxime ſub nomine litterati.*
28 *Leges inſufficientes ad eum finem conſequendum, quem ſibi conſtituunt.*
29 *Mala auferendo auferrentur etiam multa bona.*
30 *Leges inconſtantes.*

Objecta in Leges, & Legumperitiam.

QVÆSTIO III.

PLurima ſunt quæ contra Leges, & Legumperi-
tiam, ejuſque profeſſores objiciuntur, quorum
ego perpauca hic proponam, atque ea forte tan-
tum, quæ non diſſimilia videntur his, quæ ante
contra Medicinam, & Medicos objecta ſunt. Ori-
1 ginem primo Legum hominum fuiſſe malitiam ca-
lumniatores pro certo habent, juxta illud Platonis
de Legib. relatum à Macrob. *lib.* 3. *Saturnal. cap.*17.
Leges bonæ ex malis moribus procreantur. quod
etiam explicatum eſt à Lucretio *lib.* 5. *de rer. nat.* in
his carminibus,

Nam genus humanum defeſſum vi colere ævum
Ex inimicitiis languebat, quo magis ipſum
Sponte ſua cecidit ſub Leges, arctaque Iura.

& id circo Legibus vivere naturæ pravitatem, &
imperfectionem arguere recte ex Philoſophorum
ſententia dicebat Peregr. *in Apolog. contra Med.
Calumn.* imo eodem Platone aſſerente *lib.* 9. *de Leg.
non longe à fin.* Nam profecto, inquit, ſi quis homi-
num divinæ ſortis favore ea natura præditus eſſet,
ut cognoſceret publicum bonum, ad idque gene-
roſe, ac ſemper intenderet, nullis Legibus ſibi do-
minaturis egeret, quod Platonis dictum multo ma-
gis roborat D. Pauli auctoritas 1 *ad Timoth.* 1.
verſ. 9. *ibi.* Sciens hoc, quia lex juſto non eſt poſi-
ta; & videtur quidem ita eſſe, nam ad quid eſſent 2
neceſſariæ leges, ſi homines & bene viverent ex ſe,
& ratione omnia facerent? præterquam quod leges
non compellunt homines ad bene faciendum (de
humanis loquor) ſed male facere prohibent. Felin.
*in Procem. Decret. cap. Rex pacificus. nu.*1. ubi videnda
alia nonnulla ad hoc facientia. ergo ubi homines ex
ſe à male faciendo abſtineant, quod longe facilius
eſt, quam bene facere, leges ad nihil videntur ne-
ceſſariæ, & ſic à malitia ſola hominum originem
ducunt. Adde his, quod, ut Cardan. dicebat *in lib.
de Socr. ſtud.* Nullus per leges humanas bonus eva- 3
dit, ſed bene ex ipſarum metu à male patrando re-
trahitur. cum ergo à malitia dependeant, & bonos
homines facere non ſint aptæ, vituperandæ magis
videntur, quam laudandæ. præterquam quod leges 4
vim naturæ noſtræ inferunt, quia illi ſunt contrariæ,
quod non diffitetur Plato optimus Legiſlator in
Gorgia dicens, Lex, & natura inter ſe contrariæ
plerumque ſunt; unde Hippocr. noſter *in lib. de Aer.
Aq. & Loc. nu.*41. Vt enim, inquit, quiſque maxime
à natura virilis, & magnanimus eſt, ita plurimum
ejus natura Leges averſatur; & id circo ab eodem
Platone *in Protagora* dictum eſt, Lex, quæ Tyrannus
eſt hominum multa præter naturam cogit. ac vere
quidem Tyrannus dici poteſt lex, cum vitæ dulce-
dini, ac hominum libertati tantopere ſit contraria,
eoſque per vim ſibi ſubjiciat, ut Lucret. *loc. cit.*

Vnde metus maculat pœnarum præmia vitæ.

& Ovid. *lib.* 10. *Metamorph.*

—Humana malignas
Cura dedit Leges, & quod Natura remittit
Invida Iura negant.

Neque hoc ex abundanti dictum ab effrænata libi-
dine eſt, quia in rei veritate lex multis nobis inter-
dicit, quæ à natura, imo inquam, ab ipſo Deo per-
mittuntur, Coninck *de Sacram. Tom.* 2. *diſp.* 20.
*dub.*11. *num.* 110. neque dubium eſt, quod lex na-
turæ violentiam infert, unde D. Paul. *ad Romanos
cap.* 7. *verſ.* 23. Video autem aliam legem in mem-
bris meis repugnantem legi mentis meæ. & non
extra rem Cardan. *lib.* 7. *de variet. cap.* 40. Quod
vero lege, & conſuetudine conſtat violentum quid
habet.

A fine porro à legibus intento non videtur le-
gumperitia in bonitate cum aliqua ſcientia compa-
randa, quia ſcientia eſt de aliqua veritate, & docet,
atque inſtruit homines ad ejus inventionem, & ad
virtutem; at vero lex non docet ullam veritatem, 5
neque inſtruit homines ad virtutem, ſed tantum-
modo imperat, vetat, permittit, retrahit, punit.
l. Legis virtus. ff. de Leg. D. Thom. 1. 2. *quæſt.* 92.
art. 2. Suarez *de Leg. lib.* 1. *cap.* 15. & ad hunc ma-
xime finem factæ ſunt leges, ut hominum metu ea-
rum coërceretur audacia, ut ex Iſidoro idem D.
Thom. 1. 2. *quæſt.* 95. *art.* 1. & ex Medicis Petr.
Andr. Canonher. *in proleg. ad Hipp. Aphor. cap.* 1.
*pag.*73. *verſ. ſexto à fine.* Vnde lex à ligando dicta eſt, 6
quia ligat, & obligat ad agendum, retinetque ne
faciant D. Thom. 1. 2. *quæſt.*90. *art.*1. Licet ſciam
Ant. Auguſt. & ex Cicer. & ex legalis Textus au-
ctoritate velle, leges dictas eſſe à legendo, & plu-
res alias tradi ejus nominis etymologias, ut videre
eſt apud citatum Suarez *de Leg. lib.*1. *cap.*1. *nu.*9. ſed
quomodocunque ſeſe ea res habeat circa nomen,
certum eſt, Legem habere vim coactivam D. Tho. 7
*ibid. quæſt.*69. *art.*5. unde aliqui prudentes quidem

8 voluerunt Iuris nomen non à Iuſtitia, ut Vlpianus
volebat, ſed à jubendo deductum, ut probat Hie-
ronym. Magg. *lib.* 4. *Miſcellan. cap.* 1. quod qui-
dem, ſi Cardano in his credere par eſt, verificatur
de quacunque lege, quia divina metu homines co-
git eſſe bonos, humana nonniſi vi. ſed quotuſquiſ-
que homo eſt, qui inficiari poſſit, quod præſtaret
9 homines legibus carere, ut ex ſe ipſis, volentes,
& à natura boni efficerentur, non autem nolentes,
& per violentiam? D. Thom. *ubi ſupra quæſt.* 95.
art. 1. quod & Terent. *in Eunuch. Act.* 1. *Sc.* 1. di-
cebat.

— Nam præſtat
Sua ſponte recte facere, non alieno metu.

melius enim, ut proſequitur D. Thom. *ubi proxime,*
inducuntur ad virtutem homines bene diſpoſiti mo-
nitionibus voluntariis, quam coactionibus, & id-
10 circo recte ab ipſo ibidem additum eſt, Bonos non
eſſe ſub lege, ſed tantum malos; & multo magis ad
rem noſtram Ariſtot. 3. *Polit. cap.* 9. ubi loquens de
hominibus, qui in Republica cæteros longe virtu-
te antecellunt dicebat, in hujuſmodi viros non eſſe
poſitam legem, Ipſi enim, inquit, Lex ſunt, etenim
ridiculus foret, qui illos legi ſubjicere conaretur.
quibus verbis conſonant D. Pauli verba jam citata 1.
ad Timot. Sciens hoc, quia lex juſto poſita non eſt, ſed
injuſtis, & non ſubditis, impiis, & peccatoribus,
ſceleratis, & contaminatis, & parricidis, & matri-
cidis, homicidis, fornicariis, maſculorum concubi-
toribus, plagiariis, mendacibus, perjuris, &c.

11 Videtur inſuper ſuperflua legumlatio, quia leges
per ſemetipſæ mutæ ſunt, & nihil operantur, &
ad nihil utiles ſunt, niſi lex viva illis vitam, & ro-
bur conciliet. ergo ſatis ſuperque eſſet ſi lex viva,
quam Principes, Reges, Dominatores, & Magi-
ſtratus repræſentant (Mutus enim magiſtratus eſt
lex, ſicuti viva lex eſt ipſe magiſtratus Ariſtot. *lib.* 5
Ethic. cap. 4. Cicer. *lib.* 3. *de leg. Gloſ. fin. in l. More*
major. ff. de Iuriſd. omn. Iud.) bona eſſet, ac juſta;
nam ſi Rex bonus fiat, ut dicebat Cardan. *ubi ſupra,*
ſtatim omnes ferme vel etiam ſine legibus, aut præ-
mio ullo imitatione boni fiunt. juxta illud Senecæ
in Thyeſt. Act. 2.

Rex velit honeſta, nemo non eadem volet.

& ante legum lationem, legis vivæ arbitrio, & ex-
emplo populi regebantur, ut ex D. Auguſtino, qui
ex Iuſtino id refert, dicit Suarez *lib.* 1. *de leg. cap.* 7.
nu. 19. at cum ipſi Reges, & Magiſtratus aliquan-
do mali ſint, quippe cum multa licere ſibi velint,
quæ aliis non licent, ut aliena bona ſurripere, mu-
lieres alienas ſubigere, injurias ad libitum, & ſine
modo ulciſci, & alia permulta, quæ animi elatio,
& intemperantia dictat, hinc fit, ut leges conſti-
tuantur, quibus inhibeantur cæteri hominum ea
facere, quæ ipſi ſibi licere volunt, neque enim Re-
12 ges, Imperatores, & Dominatores legibus, quas
aliis ponunt, obſtringuntur. *l. Princeps ff. de leg. &*
ſen. conſ. quam & D. Thom. adduxit 1. 2. *quæſt.* 96.
art. 5. quomodo autem fieri poteſt, ut eadem lex,
quæ norma debet eſſe, & regula aliorum ſine lege,
& norma, & regula vivere debeat? & tamen id
plerumque uſuvenit, ut ipſa lex viva ipſius legis de-
ſtructio ſuo exemplo ſit. quamobrem cum lex mu-
ta, & inutilis per ſe exiſtat, & lex viva non ſolum
illi vitam dare non ſit ſufficiens, ſed potius illi vi-
tam adimat, præſtabilius, atque optabilius eſt, ho-
mines abſque lege omnino vivere.

13 Præterea leges à Ratione plerumque elongan-
tur, nam & Plutarch. *in lib. de ſer. num. vind.* dice-
bat in principio leges, quas ferunt homines, neque
rationabiliter ſe habent, neque undique æquitati
conſonæ ſunt, quod non diffitentur ipſi legum con-
ditores, & ſi libet vide allata à Suarez *lib.* 3. *de leg.*
cap. 12. *num.* 2. ubi pleraſque leges in tantum inju-
ſtas eſſe dicit, ut etiam actus pravos non tantum
permittant, quam foveant. unde hoc ipſum in ſe
veritatem habere noſcentes ipſi legumlatores ſan-
xerunt, leges etiam ſine Ratione, & contra juſti-
tiam, & æquitatem, imo duriter latas ſervandas 14
eſſe. *l. Proſpexit in princ. ff. Qui & à quibus man.* ex
qua Marant. *in ſpec. Aur. par.* 3. *num.* 102. *l. Non*
omnium. & l. ſeq. ff. de Leg. & Sen. Conſ. videtur au-
tem hæc ipſa lex contra æquitatem, & injuſta; quod
ſi reſpondeas nunquam leges eſſe injuſtas, aut duras,
ſed tales nobis videri, quos latet Ratio, ob quam
dictæ leges eo modo latæ ſint, cum multarum le-
gum nulla ratio reddi poſſit, cur ita ſint latæ. *ea-*
dem l. Non omnium. D. Thom. 1. 2. *quæſt.* 95. *art.* 2.
tunc alia legum imperfectio, & magni quidem mo- 15
menti pullulat, quod ea, quæ dicunt per verborum
ambages, ac quaſi per nebulam tradant, ita ut ne
Apollo quidem aliquando earum ſenſum aſſequatur,
contra id, quod deſiderabat Iſidorus, ex quo idem
D. Thom. *ubi ſupra artic.* 3. quod nimirum lex clara,
& manifeſta ſit; nam ex ejus obſcuritate tanta in- 16
terpretum copia, tam inexplicabilis opinionum
confuſio, tanta Auctorum circa verborum intelli-
gentiam contrarietas emergit, atque illa tam per-
petua neceſſitas, ut, quemadmodum Iuvenal. *Sat.* 3.

— veniat de plebe togata
Qui Iuris nodos, & legum ænigmata ſolvat.

Hinc deteſtabile prorſus vitium ipſis legibus irre- 17
pit, ut illis fides derogetur, neque illis credatur, niſi
Doctorum auctoritatibus comprobentur. Gratian.
diſcept. for. cap. 257. *num.* 33. *Tom.* 2. ex quo etiam
Fontanell. *de pact. nupt. clauſ.* 7. *Gloſ.* 2. *par.* 9. *num.*
29. *Tom.* 2. unde merito apud Guillielm. Onciac.
lib. 2. *Colloq. mixt. cap.* 18 Plancus Iureconſultus
Medico cedens, ingenue profeſſus eſt Auctorum
multitudine varie inter ſe diſſidentium, veram, re-
ctamque Iuris rationem vix ſubſiſtere; & quod præ
omnibus deplorandum eſt aliquando ipſi Doctores,
qui legem interpretandi poteſtatem habent, aut
ſcientiam, non ſecundum veritatem, ſed ſecundum
proprium affectum eas declarant, celantes alios ip-
ſam veritatem, unde jure merito his comminatur
Chriſtus Dominus in Euangel. *Luc. cap.* 11. *verſ.* 52.
Væ vobis legumperitis, quia tuliſtis clavum ſcien-
tiæ, ipſi non introiiſtis, ac eos, qui introibant
prohibuiſtis. Inde denique fit, quod ſummopere
damnandum, ut perraro Iuſtitia ſuum locum ha-
beat; nam ut recte idem Onciac. *ibid. cap.* 2. tam
variorum Interpretum ſubtilitatibus, & opinionum
conflictuum impatiens Iuſtitia ad ſuperos evolavit,
terras relinquens.

Minus tamen hoc culpandum eſſet, niſi eadem
contrarietas ipſaſmet leges exerceret: non modo
enim diverſæ leges diverſis populis latæ contrariæ
inter ſe ſunt, permittentibus illis ea, quæ aliæ pro-
hibent, & capitale delictum aliis judicantibus,
quod apud illas modica pecuniarum ſumma redi-
mitur, ſed ipſæmet leges uni, eidemque Populo 18
latæ inter ſe contrariantur. & de priori concluſio-
ne patet mille exemplis, Licurgus adulterium non
puniebat. Ioan. Coraſ. *in l. Tertiam. ff. de Leg. &*
ſen. conſ. num. 7. quod tamen à ll. noſtris maxime
punitur,

punitur, ut patet *ff. ad l. Iul. de Adult. & alibi.* apud
aliquas gentes mulieres in hæredes admittuntur et-
iam ad feuda, apud alias autem nequaquam, Leges
Civiles ab Imperatoribus noſtris traditæ non ob-
ſervantur ubique, & præcipue in Gallia Suarez
lib. 3. *de leg. cap.* 8. *num.* 4. & habent inter ſe non-
nullas contrarietates, & ſic de pleriſque conſidera-
ri poteſt. de poſteriori vero concluſione, quod eæ-
dem leges ejuſdem populi contineant aliquando in-
ter ſe contrarietatem patet ex *Glo. in l. ex quibus cauſ-*
ſis. ff. de Leg. & ſen. conſ. cum tamen lex ubique ea-
dem eſſe debeat, ſi à Iuſtitia, & veritate dependen-
tiam habet, verum enim, bonum, & unum conver-
tuntur. quid mirum ergo eſt, cum ipſæ leges inter
ſe ſibi contrarientur, Iureconſultos quoque ſibi in-
vicem contrarios eſſe? hoc non inficiantur ipſi Iu-
reconſulti Caccialup. *de Tranſact. quæſt.* 12. Carrar.
de Med. & ejus off. par. 1. *num.* 130. & adnotat ex
noſtris Peregr. *in Apolog. contra Med. calum. pag.* 5.
& pag. 181. facile ergo inde eſt, ut verum omnino
ignoretur, unuſquiſque enim pro ſua fulcienda opi-
nione textum fautorem habet. Cum ergo legum
19 auctoritas pro decidendorum ratione ſit (erubeſcunt
enim Iureconſulti ſine lege loqui, ut notant ex no-
ſtris Card. *in libello de libr. propr.* Roderic. à Caſtren.
lib. 1. *Med. Polit. cap.* 12. Obic. *de nobil. Med. dial.* 1.
& ipſis eſt protrita concluſio) & leges in hanc, &
illam partem trahi poſſint, eo quod & obſcuræ ſint,
& una alteri contraria, certe nihil inde aliud con-
ſequi par eſt, niſi ut pleraque contra Rationem, &
veritatem determinentur.

Verumenimvero præter ea, quæ jam adduxi-
mus ad demonſtrandum, nullam eſſe hominibus
20 legum neceſſitatem, hoc etiam urgere videtur,
quod & Mundus aliquando legibus caruerit, &
tunc multo melius, quam nunc cum rebus huma-
nis actum ſit, cunctis rectius, ac magis ſecundum
Iuſtitiam ex ſe viventibus: aureo namque ſæculo
in mundi nempe primordiis, nullæ leges fuerunt,
inquit Io. Coraſ. *in l.* 1. *ff. de leg. & ſen. conſ. num.*
10. *verb.* Delictum quo nulla inter homines con-
tentio, atque ita crimen nullum, ſed quiſque fi-
dem, & rectum ſua ſponte retinebat, quod et-
iam Poetæ demonſtrarunt. Lucret. *lib.* 5. *de rer.*
natur.

Nec commune bonum poterant ſpectare, nec ullis
Moribus inter ſe ſcibant, nec Legibus uti.

Et Ovid. *lib.* 1. *Metamorph.* luculentius id ipſum
edocens.

Aurea prima ſata eſt ætas, quæ vindice nullo
Sponte ſua ſine Lege fidem, rectumque colebat;
Pœna, metuſque aberant, nec vincla minacia collo
Ære ligabantur, nec ſupplex turba timebat
Judicis ora ſui, ſed erant ſine Iudice tuti.

Et ne hoc poëtice dictum credat aliquis, inter Hi-
ſtoricos ſunt qui eadem habent, quorum ſatis ſit
Tacitus *lib.* 3. *Annal.* Vetuſtiſſimi, inquit, Mor-
talium nulla adhuc mala libidine, ſine probro, &
ſcelere, eoque ſine pœna, aut coërcitionibus age-
bant, neque premiis opus erat, cum honeſta ſuopte
ingenio peterentur, & ubi nihil contra morem cu-
perent, nihil per metum vetabantur, & reliqua.
faciunt & ad hæc Ovidii carmina *lib.* 1. *Faſt.*

Non dum Iuſtitiam facinus mortale fugarat,
Vltima de ſuperis illa reliquit humum.
Proque metu populum ſine vi pudor ipſe regebat,
Nullus erat juſtis reddere Iura labor.

Sed forte hæc longius ab hominum memoria abſunt,
quam oporteret ad ejus veritatis probationem; evi-
dentius probari poteſt ex eo, quod multa regna de
præſenti Iure, & Iureconſultis careant, ut teſtatur 21
Roderic. à Caſtr. *ubi ſupra*, qui & Matthiam Cor-
vinum ex univerſa Pannonia Iureconſultos expu-
liſſe memorat, neque injuria, ſi Platoni credimus,
quem & ipſe Rodericus adduxit, dicenti, Vbi Iu- 22
reconſulti multi ſunt, ibi male conſtitutam eſſe civi-
tatem indicium eſt. unde Lucianus *in dialogo de veri-*
tate, miſeros illos populos appellat, qui Iurecon-
ſultorum arbitrio gubernantur; ac poſſe tandem
abſque Iureconſultorum ope civitates gubernari
probat luculenter Petr. Andr. Canonh. *in prolegom.*
ad Hipp. Aphor. pag. 10. *verſ. Vndecimo Principes*
poſſunt.

Prætereamus autem id, quod Cardanus dicebat
in Antigorgia, quod poſſibile ſit, ut quis injuſte o- 23
peretur, ſi ſecundum leges faciat (quod verum
eſſe dixeris ſi D. Thomæ dictum, de quo infra ve-
rum eſt) & quod pejus multo eſt, ut juſte opere-
tur, ſi contra ipſas leges operetur, & hoc quia
quandoque leges ſcriptæ continent injuſtitiam
D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 60. *art.* 5. ex quo non ſo-
lum inutiles, ſed etiam damnoſas leges eſſe patet;
quamobrem idem Card. *in libell. de Socr. ſtud.* dice- 24
bat, Cum leges plerumque malæ ſint, ut non ex
malis bonos, ſed ex bonis malos potius efficere
queant; tyrannicæ primum, rudes, barbaræ, om-
nes ferme ad malos homines efficiendos videntur
ordinatæ. & ad hæc facere videtur illud D. Pauli
ad Rom. cap. 5. *verſ.* 20. Lex autem intravit, ut ſu- 25
perabundaret delictum, quaſi poſita lege, ſequatur
homines frequentius delinquere, quam ante legis
poſitionem, cum, quemadmodum idem D. Paul.
dicebat *ibid. cap.* 4. *verſ.* 15. ubi non eſt lex nec præ-
varicatio, *& c.* 6. *ſeq. verſ.* 14. Peccatum vobis non
dominabitur, non enim ſub lege eſtis. *& cap.* 7. *verſ.*
8. Sine lege enim peccatum mortuum erat. & Se-
neca *epiſt.* 90. ſed poſtquam ſurrepentibus vitiis in
tyrannidem verſa regna ſunt, opus eſſe cœpit legi-
bus. quæ ſi vera ſunt, quis dubitare amplius de-
beat, an leges ſuperfluæ, inutiles, & damnoſæ ſint
nec ne, & an præſtet homines illis carere?

Sed contra Legumperitiam objicitur ulterius, 26
quod neque ars ſit, neque ſcientia, ex Ariſt. 6.
Ethic. cap. 5. cum ejus principium non ſit in re, ſed
in Principibus. Caſſan. *in Catal. Glor. mund. par.* 10.
conſ. 25. Benius *de privileg. Iurec. par.* 3. *privil.* 15.
nu. 2. & ex noſtris Epiphan. Ferdin. *lib.* 1. *Theor.* 1.
Hyppol. Obicius *de nob. Med. dial.* 1. Canonher. *ubi*
ſupra cap. 1. *pag.* 12. *verſ. Medicina eſt vere.* hoc pa-
tet, inquiunt ulterius, quia & demonſtratione ca-
ret, & circa neceſſaria non verſatur, unde Iuriſtas
ſcientificos non eſſe facile ſequitur, id enim ſolum-
modo ſciunt, quod legis conditor juſſerit, ut ibid.
addebat Obicius; hoc autem non eſt ſcire, cum
rem per cauſſam non cognoſcant; unde coguntur
Iureconſulti, cum quid probare volunt, ipſis le-
gum verbis ſeſe adſtringere nullam habentes intel-
lectus libertatem, ſed litteræ tantum inhærentes,
& idcirco inter cæteros doctos Legumperitum
maxime venire nomine litterati in Hiſpania dice- 27
bat Io. Huart. *in examin. Ingen. cap.* 11. inde fit, ut
cum Legumperitia omni contemplatione, & ſpe-
culatione ſit ſpoliata, ſola memoria vigente facilli-
me ediſcatur, ita ut quemadmodum Cic. *pro Mu-*
ræn. dicebat, ex quo idem Obicius *ubi ſupra*, & Ro-
deric. à Caſtr. *loc. cit.* mirum non ſit ſi triduo addiſci
poſſit.

poſſit. quod etiam ſi dixeris, Iuriſprudentiam à ſcientia ſaltem dependentiam habere, tamen notiſſimum eſt, eam ſcientiam, ex qua dependet, nempe Politicam, eſſe minimam Moralis Philoſophiæ activæ partem, quam inferiorem longe eſſe contemplativa, quis dubitat? probant id ipſum idem Obicius *ubi ſuprà*, & Goynæus *in dial. Quod Philoſoph. & Med. Iurec. deb. præced.*

28 Porro leges inſufficientes omnino ſunt ad eum finem aſſequendum, ad quem latæ ſunt: earum enim finis eſt hominem ad virtutem diſponere, & vitia corrigere, ut ex Ariſt. D. Thom. & aliis locis ſupra citatis pluries teſtantur; at neutrum leges poſſe efficere, ſed ſemper ab hoc fine deficere ſatis ſuperque patet, quia neque ad omnem virtutem diſponere poſſunt, neque omnia vitia corrigere, ut demonſtrat D. Thom. 1. 2. *quæſt.* 96. *art.* 2. & 3. & teſtatur etiam Card. *in cit. lib. de Socr. ſtud.* & quod maxime ad rem facit, nullo conatu poſſibile eſt, ut per leges mala auferantur, quia auferendo omnia mala, multa ſimul bona tollerentur. Doct.
29 Thom. 1. 2. *quæſt.* 91. *art.* 4. & *quæſt.* 96. *art.* 2. At neque fieri poteſt, inquit Plato *in Theæteto*, ut pereant mala, ſemper enim aliquid contrarium bono eſſe neceſſe eſt. ſi ergo leges quod pro fine ſibi proponunt aſſequi nullo modo poſſunt, inſufficientes judicandæ, & aliunde petenda eſt virtutum aſſecutio, & vitiorum extirpatio.

30 Denique ſi Medicinæ objicitur inconſtantia, multo promptius objici poteſt legibus, & legumperitiæ, cum leges perpetuæ mutationi ſubjiciantur, quod etiam maxime facit ad probandum legumperitiam non eſſe ſcientiam; nam quæ ex ſcientia habentur mutationi nequaquam ſubſunt, cum Scientia omnis ſit immutabilis veritatis, verſatur enim circa neceſſaria, at leges ſæpe mutari, vel ipſi Iureconſulti fatentur, imo ipſiſſimi legiſlatores. Non enim, inquit Plato *lib.* 4. *de Leg.* minori mutationi ſubſuut leges, quam multæ aliæ artes; multis enim ex cauſſis novæ conduntur, & jam conditæ mutantur. hanc ipſam inſtabilitatem legibus ineſſe teſtatur Gellius *Noct. Att. lib.* 20. *cap.* 1. dicens, Non enim profecto ignorans legum opportunitates; & medelas pro temporum mutationibus, & pro Rerumpublicarum generibus, ac pro utilitatum præſentium rationibus, proque vitiorum, quibus medendum eſt, fervoribus immutari, atque flecti, neque uno ſtatu conſiſtere; quia ut facies Cœli, & Maris, ita rerum, atque fortunæ tempeſtatibus variantur. hæc Gellius, atque ea de re videmus pleroſque legiſlatores vetuſtiorum leges abrogaſſe, ut Solonem feciſſe ſcribit Plutarch. in ejus vita abrogando leges Draconis, multaſque hujuſmodi legum mutationes, & abrogationes recenſet Peregrin. *in Apolog. contra Medic. calumn.*

Multa præterea eſſent, quæ contra ipſos Iureconſultos ab aliis prolata in medium producere poſſem, ne tamen cum quibuſdam calnmniatoribus obloqui contra quos minus velim fortaſſe videar, ea ſilentio præteribo, & ad refellenda ea, quæ contra leges, earumque peritiam objiciuntur accedam, ſi modo ante pro medicina, & medicis ea confutavero, quæ primum objecta ſunt, ut in antecedente quæſtione viſum eſt; ſi quis tamen plura contra Iureconſultos audire cupiat, præcitatos Auctores adeat, ac præ omnibus Petr. Andræam Canonher. *in prolegom. ad Hippocr. Aphor. cap.* 1. *per totum.*

SVMMARIVM.

1 *A Deo eſt omnis medela.*
2 *Medicinam emanaſſe ex peccato falſum.*
3 *Ars Medica maxime à Natura ineſt.*
4 *Medicinam propter amorem à Diis hominibus conceſſam fuiſſe.*
5 *Medicinam non emanaſſe ex Intemperantia.*
6 *Medicina duplex ex D. Thoma.*
7 *Medicinam non eſſe ſuperfluam.*
8 *Graviter peccare dicitur, qui Medico indigens, à Deo ſanitatem expectat.*
9 *Medicorum auxilio ſæpe ſanantur, qui alias perituri erant.*
10 *Medici opera, & medicamenta veniunt ſub nomine alimentorum.*
11 *Medici hominum ſalutis curam gerunt.*
12 *Qui Medicum in infirmitate reſpuit habetur pro furioſo.*
13 *Ars multa poteſt, quæ non poteſt Natura.*
14 *Medicinæ finis eſt ſanitas.*
15 *Medicinam Religioni non eſſe contrariam.*
16 *Medicinam non eſſe inconſtantem.*
17 *Experientia in medicina plurimi facienda.*
18 *Experientia quid.*
19 *Medicina ex Ariſtotele eſt ars mechanica.*
20 *Medicus corpus animo curat.*
21 *Medicina cur Ars muta à Virgilio dicta.*
22 *Medicina ſuos profeſſores bonis moribus inſtruit.*
23 *Medicus ſemper prodeſſe, nunquam obeſſe cupit.*
24 *Melius eſt, Medicum eſſe bonorum morum, quam perfectum artificem.*
25 *Medicus an nobilis.*
26 *Medicus an Doctoratus dignitatem conſequatur.*
27 *Medicum non eſſe vilem Artificem.*
28 *Homo dicitur tam vir, quam mulier.*
29 *Lex dicitur Medicina, & Iudices Medici.*
30 *Parabolanos apud Leges non eſſe Medicos.*

Reſpondetur iis, quæ contra Medinam, & Medicos objecta ſunt.

QVÆSTIO IV.

VErum contra hujuſmodi tam medicinæ, quam Iuriſperitiæ calumniatores acerbius ſermonem acuere, ut meritum eorum eſſet, non eſt quod laborem. nam ſatis ſuperque fuerit, ſi eos partim imperitiæ, partim verò mendacii redarguens, ea pœna mulctatos videam, quæ Imperitorum, & Mendacium eſt propria, nempe primo, ut diſcant, ſecundo, ut in poſterum fides omnis eorum dictis derogetur.

Sed ante omnia hujuſmodi calumniatoribus verba Hippocratis objiciam *in princ. lib. de Arte*, quæ ſic habent. Qui ea, quæ ab aliis ſunt inventa inhoneſtorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, ſed à peritis inventa apud imperitos traducit, is ſane prudentiæ exiſtimationem tueri velle non videtur, ſed potius naturam ſuam, aut ignorantiam malitioſe prodere, & quæ ſequantur. & hæc univerſim dicta volo, nunc ad medicinæ objectiones diluendas deveniens, ad primam de ipſius origine eam nobiliſſimam, ac clariſſimam eſſe, ſi infinita Doctorum teſtimonia ad probandum inſufficientia ſunt (quorum plura vide apud auctores ſæpe citatos, & infra etiam citandos, & apud

1 apud Valeriol. *locor. comm. lib.* 1. *cap.* 1.) Sacræ ſaltem paginæ ſufficiens eſſe debet. A Deo eſt omnis medela. *Eccleſ. cap.* 38. *verſ.* 2. ſed de hac re omiſſis iis, quæ à Medicis abunde afferuntur, unum Tiraq. *cap.* 31. *de nob. num.* 24. & *ſeqq.* legendum pro-
2 ponam, & citatos à Carrar. *de Med. par.* 2. *in princ.* & ad id, quod additur, eam ex peccato emanaſſe, dicam facile hoc falſitatis convinci ex eo, quod Adam antequam peccaret medicinæ ſcientiam habuerit, nam hoc inſinuatur *Geneſ. c.* 2. *verſ.* 19. & *ſeqq.* ibi, Formatis, &c. Omne enim quod vocavit Adam animæ viventis ipſum eſt nomen ejus, Appellavitque Adam nominibus ſuis cuncta animantia, & univerſa volatilia Cœli, & omnes beſtias Terræ. quid autem aliud eſt illud, omne quod vocavit, ipſum eſt nomen ejus, niſi quod Adam vocaverit omnia, omnibuſque nomina impoſuerit, ſecundum naturam, & virtutem à Deo illis tributam, & ſecundum proprietates, quas à Deo ſortita erant? hoc quidem etiam Valleſ. confirmat *in lib. de ſacr. Philoſoph. cap.* 3. hæc ipſa verba declarans. neque tamen videtur dicendum, Deum poſt peccatum virtutes, & proprietates viventibus tribuiſſe, imo potius in pœnam peccati ademiſſe. patet id maniſeſtiſſime ex cæteris ærumnis, quæ conſecutæ ſunt peccatum. ſi ergo ante peccatum inerat in ſingulis rebus ſua propria virtus, qua poterant homini prodeſſe, & Adam ante peccatum fuit omni naturali ſcientia, & ſapientia divina inſtructus, ut probat D. Thom. 1. 1. *q.* 94. *art.* 3. certe medicinam etiam fuit edoctus, unde medicina fuerit ante peccatum, non ergo ex peccato, imo ante creationem Adæ, quod longioribus probat Io. Martinus *de Medic. antiq. cap.* 13. quia ipſa Ars Medica maxi-
3 me à natura cum inſit, ut Hipp. *in lib. de flat.* dicebat, & ex Iureconſultis Onciac. *lib.* 2. *Colloq. mixt. cap.* 4. *num.* 1. creatis rebus medicina ſuum eſſe eſt ſortita; ſed peculiariter Adam fuiſſe à Deo medicinam edoctum notat ex Nicol. de Lyra inter Iureconſultos Carrar. *de Med. & ejus off. par.* 2. *num.* 24. & ex Medicis Mercur. *lib.* 1. *Error. popul. cap.* 11. ſed quid ad citatum ſacri textus teſtimonium quicquam addimus? non deſunt tamen prophanorum ſcriptorum vetuſtiſſimorum teſtimonia, unanimiter
4 enim omnes conveniunt, Medicinam à Diis propter amorem hominibus fuiſſe tributam, ut ex Agathone refert Epiph. Ferdin. *lib.* 1. *Theorem.* 1. & ex Herophilo Scribon. Larg. *de Comp. Med. in procem.* Lang. *lib.* 2. *Epiſt.* 2. & ex Iureconſult. Tiraq. *loco cit. à num.* 2. *ad plures ſeqq.* Carrar. *ubi ſuprà par.* 2. *nu.* 16. & vide plura ad hoc congeſta à Mercur. *lib.* 1. *Error. popul. cap.* 11. & à Petr. Andr. Canonher. *in proleg. ad Hippocr. Aphor. cap.* 1. *in princ.* & multo poſt *ibid. pag.* 19. *verſ. Med. eſt ſcientia revelata*, ubi ex Pythagora, & Apollonio Thianæo probat medicinam vocari rem diviniſſimam, unde merito à Luciano citante Tiraquello *ibid. num.* 33. vocatur Deorum doctrina, apud quem plura vide, ibi enim plures Deos connumerat, qui Antiquis pro medicinæ inventoribus ſunt exiſtimati. imo Ælian. *lib.* 2. *de Animal. cap.* 18. Medicinam, & omnia ad illam pertinentia Heroes tantum, & Deorum filios à principio exercuiſſe, quin & ſuccedente tempore ſummos Philoſophos medicinam exercuiſſe idem Ælian. teſtatur *lib.* 9. *var. hiſtor. cap.* 21. præcipue autem Pythagoreos, ac præter hos Platonem, & Ariſtotelem. ſed de hoc alias.

Quod additur ex Platone medicinam ex Intemperantia emanaſſe, diluitur levi negotio, quia ſi 5
recte Platonis verba ponderentur non id dicit, ſed Intemperantiam ad leges refert, non ad Medicinam, ut prudenter adnotat Cagnat. præceptor meus *lib.* 1. *Obſer. cap.* 21. ſed eſto ex Intemperantia fieri, ut homines medicina interdum indigeant, hoc tamen ſemper ita eſſe, verum non eſt, cum extra Intemperantiam multi pullulent morbi, & à natura etiam ipſa plurimi vigeant, non ergo ex Intemperantia originem ducit omnis medicina, quia etiam Intemperantia remota adhuc homo medicina indigebit. Non eſſe autem opus bene valentibus Medico rectè dicitur in Euangelio, non tamen negatur, quod Medicus ullo modo ſit neceſſarius, quia etiam ſi de præſenti quis non ægrotet ſed ſanus ſit, & Medico non indigeat, poterit ob naturæ conditionem alias ægrotare, & Medico indigere. deinde Medicus non amiſſam tantum ſanitatem redintegrare poteſt, ſed præſentem quoque conſervare, & relictis ad hoc probandum Medicorum auctoritatibus, id ſatis nobis declarat D. Thom. 3. *par. Summ. quæſt.* 80. 6
art. 4. *ad* 2. qui Medicinam duplicem eſſe dicit, unam removentem morbum, aliam promoventem ad perfectam ſanitatem. primam convenire dicit infirmis, ſecundam etiam vere ſanis. in Euangelio igitur dicitur ſanos non indigere Medico eo modo, quo ægri, ſed alio, nempe non indigere Medico curante, ſed præſervante, ac ſanitatem cuſtodiente, quod etiam ex Iureconſultis confirmat Carrar. *de Medic. & ejus off. par.* 3. *num.* 58.

Quod ſuperflua non ſit medicina, ſed maxi- 7
me utilis, ac cunctis hominibus neceſſaria, ipſa ſacra Scriptura (ſi quam fidem ſacra Scriptura apud contumaces hoſce medicinæ hoſtes aſſequi poteſt) apertiſſimis verbis teſtatur *Eccleſ. cap.* 38. *verſ.* 1. Honora Medicum propter neceſſitatem, etenim illum creavit altiſſimus, & *verſ.* 12. Da locum Medico, etenim illum Dominus creavit, & non diſcedat à te, quia opera ejus ſunt neceſſaria; ubi nota illud, Etenim illum Dominus creavit, nam quæ major ratio eſt, cur honores Medicum ob hoc, quod illum Dominus creaverit, quam quemlibet alium hominem, cum omnes, ac ſingulos Deus creaverit? certe illud inſinuatur per ſacrum textum ſpeciali quodam favore, & ob hominum indigentiam Deum Medicum creaſſe. Atque inania ſunt quæ contra hanc ſacræ paginæ auctoritatem ex propria ſententia profert Petr. Andr. Gamma *tract. de ver. & excell. ſcien. leg. num.* 56. relatus, ac confutatus à Gaſpar. Triſtan. *lib. de Cler. Med.* §. 27. Natura quippe noſtra alterationi, & corruptioni obnoxia eſt, ita ut niſi per convenientia media aliquando illi ſuccurratur, facile ſuccumbat, ac deficiat; neceſſaria ergo omnino ab ipſa natura eſt medicinæ opera, & in tantum neceſſaria, & utilis, ut unuſquiſque teneatur in indigentia ea uti, atque ea non utens videretur culpæ reus non minus, ac ſi in ſemetipſum manus injiceret, unde graviter peccare dicitur, qui Medico, ejuſque auxilio indigens, illud non implo- 8
rat, etiamſi à Deo expectaret ſanitatem D. Thom. ex quo Canonher. *in proleg. ad Hipp. Aphor. cap.* 1. *pag.* 66. & notat ex Iureconſultis Carrar. *de Med. par.* 2. *num.* 21. nec id ipſum ſiluit Codronch. *de Chriſt. med. rat. lib.* 2. *cap.* 2. & Peregrin. *in Apolog. contra Med. calumn. pag.* 181. & ad hanc ipſam rem citatus Canonherius Navarram adducit, hoc enim,

enim, ut inquiunt, eſt tentare Deum, cum naturali-
9 ter eveniat, ut Medicorum auxilio ſæpe ſanentur, qui alias perituri erant. *cap. fin. de Pœniten. diſt. 7.* Ripa *in tract. de Peſt. par. ult. partic. 2. num. 1.* & ex noſtris Codronch. *de Chriſt. med. rat. lib. 2. cap. 2.* unde omnino erronea eorum deductio eſt, qui cum dicunt, Deum eſſe auctorem omnis languoris & ſanitatis, in Dei manus ſe hominem tradere debere affirmant, cujus quoque voluntate aut mori, aut ſanari illum contingit; non aliter quam impii quidam Hæretica pravitate notandi, de prædeſtinatis loquantur; ajunt enim nihili curandum nobis eſſe, male ne an bene operemur, certum enim, inquiunt, eſt prædeſtinatum ſalvari, præſcitum condemnari. ſed ſi quis multa contra hunc errorem, quo homines medicinam ſuperfluam eſſe judicant, ſcire deſiderat, legat Mercurium *lib. 1. Error. popul. cap. 3. & ſeqq.* Gaſpar Triſtan. *de Cler. Med. §. 31. per* totum.

At vero parvifacienda omnino eſt ſingularium quorundam hæreſis potius, quam opinio, ſatis nobis ſit ex Legum auctoritate Medicæ artis, ejuſque operum neceſſitatem oſtendere, quam quidem inſinuaſſe manifeſtiſſime videntur *in l. Cum Antiquitas, in princ. C. de Teſtam.* quam ad hoc etiam adducit Benius *de privileg. Iureconſ. par. 3. privileg. 55. num. 1.* cum in condendo teſtamento id reſpexerint, ne ex retardatione medicaminis, aut potionis æger periclitaretur, ex hoc ſignificare volentes, tantam eſſe hujus artis neceſſitatem, ut aliquando ex retardatione, & procraſtinatione remediorum, quibus ipſa utitur ad hominum ſalutem tutandam, & recuperandam, eorum ſanitas in manifeſto ponatur diſcrimine.

His adde ad hanc ipſam neceſſitatem Medicorum, & ipſius medicinæ demonſtrandam, quod Medici opera, & medicamenta apud eoſdem Legumperitos veniunt ſub nomine alimentorum, quaſi non minus cæteris alimentis ad vitam ſuſtentan-
10 dam, quam Medico, & medicinis homo indigeat; idcirco, qui tenetur præſtare alimenta, tenetur etiam ſolvere Medico ſalaria, & medicamenta emere pro eo, cui alimenta debet per ea, quæ ex communiori ſententia adducit Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 5. num. 1. & 3. & 18.* & poſt eum Carroc. *de loc. & cond. par. 1. quæſt. 17. num. 2.* nam ut Surd. ibi humanum corpus vix ſuſtineri poteſt ſine medicina, ideo cui alimenta debentur, medicinæ quoque ſunt præſtandæ. *& num. 8.* Qui enim medicinas ſubtrahit vitam videtur ſubtrahere, & necare *ex Gloſſa.* ergo ſi neceſſitatem ullam habet Ars, quæ ſalutis hominum curam gerit, certe medicina eſt ſumme neceſſaria, vel ipſis ll. aſſerentibus *l. 1. §. Medico-*
11 *rum. ff. de var. & extr. cognit.* ubi Medicos ſalutis hominum curam gerere firmatur. Non ergo mirum ſit, ſi qui Medicum in infirmitate reſpuit, aut qui ei
12 non obedit furioſus non ſolum apud ipſos Iuriſtas, ſed etiam apud Theologos exiſtimetur, ut ex D. Antonino notat Tiraq. *de Nob. cap. 31. num. 529.* & Carrar. *de Med. par. 4. num. 157.* cum aliis ibi per eum adductis, & ex noſtris Codronch. *lib. 2. de Chriſt. med. rat. cap. 2.* & Gaſpar Triſtan. *de Cler. Med. §. 27.* quod veritati conſentaneum eſt, cum rem ſuæ ſaluti tam neceſſariam reſpuat, aut contra ſuam ipſius ſalutem manifeſte faciat Medici ſalutaribus præceptis non obediens. imo multo fortius hoc ipſum probatur ex eo, quod ſi quis mente conſtans Medico obedire reſpuit, peccat mortaliter, ut poſt Navarram, alioſque Canoniſtas probat Gaſpar Triſtan. *de Cleric. Med. §. 35.* (licet hic velit non ſemper, ſed aliquando hoc verum eſſe) & Mercurius *lib. 3. Error. popul. cap. 20.* reprobans Innocentii, & Hoſtienſis opinionem volentium non teneri infirmum Medico obedire, quod nullam habeat Medicus juriſdictionem ſuper infirmum, quod quidem falſum eſt, habet enim Medicus talem juriſdictionem ſuper infirmum, ut cujuſcunque qualitatis infirmus ſit, Medico ſit ſubjectus, & Medicus contrà illi libere poſſit imperare, quod & innuitur ab Hipp. *in lib. de Arte. num. 12.* idcirco vetuſtiores Medici ab Aſclepiade oriunde teſtante Gal. *lib. 1. Meth. cap. 1.* tanquam Duces militibus, & Reges ſubditis imperare ægris voluerunt, unde illud, Medici Imperatoribus imperant, ut ſuo loco latius dicam, idcirco tam imperioſe Erminia apud Torq. Taſſum in ſua Hyeruſal. *Cant. 19. St. 161.* Tancredum jubet quieſcere, & ſilere, ibi:

—Or te'l commando,
Come Medica tua taci, & ripoſa.

Pugnat autem contra id quod diximus teneri furioſum medicamenta reſpuentem Royz *deciſ. Lituan. 1. à num. 15. ad plures ſeqq.* qui videtur extra Minervam quidem, & ex abrupto in Medicos invehi *à num. 72. ad ſeqq.* Sed nulla cauſſa eſt, cur aliqui medicinam, & medicamentorum uſum excludant, niſi ut detegant imprudentiam ſuam, ut dicit Scribon. *Larg. in proœm. de compoſ. medic.* imprudentiaque maxime notari eos, qui medicinam contemnunt ex ſacræ Scripturæ auctoritate ſatis patet, & percurrit idipſum Valleſ. *de ſacr. Philoſoph. cap. 74.* ſed ad Royzium reſpondeo, qui in hoc puncto, quod qui renuit medicamenta pro furioſo ſit habendus, multa quidem affert erudite, hancque deductionem facit, ſi ex eo quia æger renuit medicamenta ideo judicatur furioſus, quia videtur malle perire, quam ope Medica ſervari, quod dementis eſt, hinc deducere multo facilius licet, quod quicunque mortem ſibi conſciverunt furioſi extiterint, quod eſt falſum, ut ex quamplurimis hiſtoriis ibi collectis probatur: ſed non videt hic doctus Iureconſultus, plures eorum, qui ſibi mortem conſciverunt vere fuiſſe melancholicos, & amentes, ſed dato quod hi non eſſent tales, habebant aliquam juſtam cauſſam, ſano modo loquendo, quamobrem ſeſe interimerent, ut impatientiam vivendi, metum pœnæ, conſcientiam delictorum, pudorem, & alia id genus; at qui reſpuit medicamenta, & per illa juvari renuit, facit id abſque cauſſa, & inde deduci poteſt eum furere ſaltem ſecundum plurimum, ſed vide quæ ille affert *ibid. num. 63.*

At contra eos, qui idcirco ſuperfluam eſſe medicinam probare ſe credunt, quod non medicina, ſed natura ſit morborum ſanatrix, vel ipſo Hippocrate aſſerente, & nullo Medicorum tergiverſante, craſſa eorundem ignorantia opponitur, cujus culpa non
vident, multa artem poſſe, quæ natura non poteſt, 13
ut, exempli gratia, medicina corrigere poteſt os fractum, non natura. Gal. *de Conſt. Art. cap. 12. & ſeq. in Iſagog.* multa item natura poteſt ab arte adjuta, quæ per ſe non poteſt, idcirco in pleriſque ars natura præſtantior, quæ non ſolum naturam imitetur, ſed modo coadjuvet, modo etiam ſuperet, ac ſæpe medendo pluſquam natura gerit; verba ſunt Fernelii *lib. 1. Method. med. cap. 1.* quod longioribus etiam probat Canonher. *in proleg. Aphor. cap. 1. pag. 23. num. 48.* non negatur ergo, naturam morbos

morbos curare, ea enim repugnante omnia irrita. Hippocrates *lib. de Arte.* ſed artem plurimum naturam coadjuvare, & quandoque eam ſuperare, nam facit, ut diximus, aliquando quæ natura per ſe non poteſt, cum is, qui decederet abſque dubio non adjutus ab arte, ea adjutus mortem evitat, & qui non adjutus longo tempore ægrotaret, arte adjutus brevi à morbo liberatur, & qui cum timore, & periculo non adjutus ab arte à morbo liberaretur, ab arte adjutus tuto, & abſque timore ſeſe recolligit, & qui tandem artis auxilio deſtitutus non niſi moleſtiſſimis morbi veſtigiis contractis, ut membrorum mutilationibus, fiſtuloſis ulceribus, perpetua partium debilitate, & hujuſmodi ab eo vendicaretur, artis præſidio morbum, & omnia ejus veſtigia, & incommoda abigit, & integram, ac jucundiſſimam conſequitur ſanitatem. Quod additur de Brutis, quod medicina non utantur, non in ſpretum, ſed in laudem, & dignitatem medicinæ reſultat, quæ in hominis maxime utilitatem, ac in ipſius tantummodo uſum inventa eſt, quod ſi ob id, quia cætera animalia ea non utantur, ſuperflua etiam pro homine ſit cenſenda, idem procedet etiam in uſu legum, & cæterarum ſcientiarum, & artium.

Sed calumniatores illos, qui artem hanc noxiam, & mortiferam contra Spiritus ſancti ſententiam
14 procaciter prædicant, mendacii, & calumniæ convincit ipſæ medicinæ finis, qui ſanitas, & ſalus hominum eſt, ita ut quæcunque Medicus agit, quæcunque diſponit, quæcunque mente evolvit omnia in hominum utilitatem agat, & exequatur, ſemper enim Medicus prodeſſe, nunquam obeſſe debet ex artis præcepto, ut Hippocr. *1. de morb. vulg.* & Gal. *ibi. com. 2. tex. 50.* dicebant, ſcientia enim hæc ſanandi, non nocendi ſcientia eſt, Scribon. Larg. *ubi ſupra*, & idcirco vel Iureconſultis confitentibus Medicorum opera valde utilis Reipublicæ, & magnam infirmis præſtat conſolationem. Scaccia *de ſent. & re jud. Gloſ. 3. quæſt. 1. num. 34.*

15 Religioni porro non modo non eſſe contrariam medicinam, ſed maxime conſonam vel ex hoc uno capite probari poteſt, quod illi vitio dant, nimirum quod jejunium ab Eccleſia nobis aliquando injunctum diſſuadeat; non enim medicina jejunium ſimpliciter diſſuadet, ſed tale jejunium, nempe quod ſaluti corporeæ notabiliter obeſſe poteſt, & in hoc cum ipſamet ſentit Eccleſia, quæ & ipſa tale jejunium prohibet, ac condemnat; neque enim jejunium eſt ſemper laudabile. D. Thom. *in 4. ſentent. diſt. 51.* quia cum ex eo homo ita debilis efficitur, ut ægrotet, & idcirco à neceſſariis, & utilioribus operibus vacare cogitur, certe laudabile non eſt, *cap. non mediocriter, de Conſ. diſt. 5.* inde fit, ut medicina laudanda ex hoc ſit, quia vituperat hoc jejunium, & illud, non ut opus virtutis, & ut ab Eccleſia injunctum, ſed ut opus indiſcretum, & illaudabile, & ut Eccleſiæ non acceptum, & ſic potius ex parte vitii, quam ex parte virtutis ſe tenens. alias enim jejunium à Medicis bene, & catholice ſentientibus ſummopere, ut opus Temperantiæ laudatur, quod ſi quidam Medicorum jejunium ſimpliciter, & præſertim quadrageſimale tanquam corporeæ ſaluti maxime noxium, & pernecabile vituperarunt nihili facientes Animæ ſalutem, hi quidem ab univerſa Medicorum ſchola, quæ Catholice ſentit, non ſolum falſitatis redarguuntur, ſed tanquam hæretica doctrina muniti, & ob id infames notantur. ſed circa jejunium, & ea, quæ dubitanda etiam de hac ipſa re occurrunt, ſi libet, vide quæ attulimus *lib. 5. ſuperiori, tit. 1. quæſt. maxime ſecunda per totam.* & ne Adverſariorum quiſquam nobis auctoritate *tex. in cap. Contraria de Conſecr. diſt. 5.* inſultet, dicendum videtur textum non ſimpliciter pronuntiaſſe, quod medicinæ præcepta ſint cognitioni divinæ contraria, ſed locutum eſſe de affectatis quibuſdam medicinæ præceptis, unde non dixit ſemper, ſed plerumque hæc affectata præcepta contraria eſſe cognitioni divinæ, innuere volens, ne multo cum ſtudio medicinæ hæc ſcrupuloſa præcepta obſervemus, atque illis ita nos emancipemus, ut impediant nos à bonorum operum executione, juxta quem ſenſum exponitur hic textus à Gloſa hic. vel dicamus, textum non accepiſſe verbum illud, Contraria ſtricto modo, nempe quod poſito uno tollatur omnino aliud, ita ut unum ſit deſtructivum alterius, ſed late, quatenus unum in aliqua parte poteſt aliud impedire; hoc enim pacto affectata obſervantia præceptorum medicinæ impedit divinæ legis cognitionem, & diſtrahit nos à præceptorum ejus executione; ſic ſi ſcrupuloſe obſerves hoc medicinæ præceptum, ne aeri nubilo, ac pluvio te exponas, impedimento tibi erit, ne ad divina officia audienda te conferas, aut ſi affectata quadam abſtinentia cibos mali ſucci reſpuas, jejunium etiamſi ſanus ſis non obſervabis, ſed hoc non eſt eſſe Religioni contraria, quia non eſt hoc præceptum veræ medicinæ, ut etiam à minimis quibuſque te cuſtodias, ſed cujuſdam affectatæ medicinæ. alias autem vera medicina adeo Religioni conſona eſt, ut Medico maxime, ac præcipue timor Domini primum in omnibus ab ipſa arte imperetur, ut oſtendit Mercur. *lib. 2. Error. popul. cap. 17.* præterquam quod medicinæ contemplatio homines Theologos facit, ut probat Io. Piſtor. *in ſuo Microcoſm. cap. 5.*

De medicinæ porro inconſtantia quod objici- 16
tur; facile diluitur, cum medicina ſive ars ſit, ſive ſcientia (nam de hoc pro nunc ulterius non loquar, videndus tamen Concil. *diff. 3.* & Card. *Contrad. Med. lib. 1. tract. 5. contr. 4.*) verſatur circa ea quæ immutabilia ſunt, & habet ſua principia, & propoſitiones univerſales ab intima Philoſophia deductas, quibus innituntur omnia quæcunque docet, aut actu operatur. ſi quæ autem in dies immutantur ab ipſis artificibus, eatenus immutantur, quatenus principiis illis univerſalibus minus conſona videntur illis ipſis, qui hæc immutanda cenſent. Neque medicinæ ſolum hoc vitium eſt, ſed omnium, & quarumcumque artium, & ſcientiarum; in dies enim ab ipſis ſapientibus, & artificibus nova quædam, & aliis, qui anteceſſerunt incogitata inveniuntur ipſis tamen principiis omnia innixa. at hoc in medicina evidentius apparet, quia omnes indigent medicina, & habet illa omnium hominum oculos in ſe converſos. cum tamen unus proponatur in medicina finis, nempe hominis ſanitas, non abſurdum eſt, hanc pluribus mediis, & inſtrumentis nos aſſequi poſſe; idcirco fuerunt qui ſola Diæta morbos curarent, fuerunt qui exercitio, fuerunt alii qui corporis purgatione, alii qui ſanguinis detractione, alii qui ſudorificis id perficerent, & ſuæ opinionis fundamenta, & rationes tradentes, etiam novam medicinæ exercendæ methodum demonſtrabant.

Quod dicitur medicinam artem eſſe, in qua plus
valet experientia, quam ratio, falſum eſſe demon- 17
ſtratur, quia licet plurimi facienda ſit in medendi arte experientia; ita ut ubi eminet experientia, omnis

omnis contraria ratio ſuccumbat, atque invalida evadat. Ratio tamen tanti momenti eſt in arte medica, ut experientia per ipſam rationem, & non aliter confirmetur; imo caſu aliquando, & temere inventa non niſi ratione fulta cum ſecuritate in uſum trahantur, quod niſi talis ſit temeraria prorſus, & periculi plena experientia eſt. Rationalis quidem ars medicina eſt Philoſophicis principiis innixa, ratiocinatione plura invenit, & in experimentum trahit, & ea quæ rudis experientia, ac caſualis in uſum jam traxerit, meliora efficit, ad rationalem uſum diſponit, & magis tuta reddit, de quibus vide Concil. *diff.* 5. *verſ. propter tertium.* garriant, ac obſtrepant, oblatrentque imperitiſſimi Empirici, rumpantur & ilia irrationabilibus Chimicis nuda experientia pervicaciter fidentibus, nulla unquam experientia tuta, & omni ex parte utilis eſt, niſi ratione Phyſica ſit confirmata, ac poſtmodum in uſum tracta. quinimo non meretur experientia abſque ratione facta experientiæ nomen, ſed temerariæ potius operationis, cum vera experien-
18 tia, Remedii alicujus frequentatus uſus ſit, & ratione confirmatus.

Cæterum cum Ariſtoteles non ſemel medicinam ſcientiam vocaverit, *ut lib.* 5. *Metaphyſ. cap.* 12. *tex.* 20. *& alibi*, id calumniatores ſilentio tegunt, & ad artis ignobilitatem demonſtrandam adducunt ejuſdem Ariſtotelis, & Averrois auctoritatem connumerantium eam inter artes mechanicas, ad quod reſpondent nonnulli, ut ex Iureconſultis Carrar. *de Med. par.* 3. *num.* 114. non intelligi niſi de illa medicinæ parte, quæ conſiſtit in componendis medicamentis, nempe, inquam, de Pharmacopæa, vel, addit ille, de Chirurgia; ſed Ariſtoteles, inquit
19 Averroes 1. *Collig. cap.* 1. appropriat hanc artem inter mechanicas in virtute, (loquitur autem de medicina proprie dicta) hoc eſt, inquam, quia videtur habere conjunctum opus cum ſe, ut mechanicæ habent, non quod ſit mechanica. Alii, ut Capivacc. *in ſchol.* 1. *Aphor.* 1. *verſ. ſed cum ars ſit.* dicunt per hoc nomen mechanicum intelligi ſolertem quandam, ac ſublimem machinationem, & idcirco Galenum quoque *in orat. ſuas. ad Art. cap. ult.* dixiſſe, Medicinam eſſe artem liberalem, & maxime mechanicam. Galeni verba ita habent, Cum artium igitur duo prima genera ſint, aliæ nobiles, quæ in munere animi poſitæ ſunt, quas liberales vocant, aliæ ignobiles quæ labore corporis tractantur, quas mechanicas appellant, ſatius exiſtimare debetis ſi vos primo genere electo, aliquam ex liberalibus diſcatis, aliæ enim deſerere artificem in ſenectute ſolent, in primo genere ſunt medicina, & quæ ſequuntur. ita ut miratus ſim quomodo Capivacceus Galeni verba eo modo adduxerit, ut dixiſſe velit, medicinam eſſe artem mechanicam, cum contrarium dicat; non inficior tamen nomen hoc mechanicum apud Græcos ſignificare id, quod ipſe Capivacceus ex Platone dicebat, nempe ſublimem, ac ſolertem machinationem. cum hoc clare pateat, & ita loqui Græcos de quibuſdam, qui habent ingenium maxime ad ſpeculationem promptum, teſtatur Cæl. Rhodig. *Antiq. lect. lib.* 11. *cap.* 7. Sed ad Ariſtotelis dictum revertor, qui nequaquam id ſibi voluit eo in loco, ut medicina inter mechanicas artes connumeretur, nam quomodo id voluiſſet, ſi mechanicæ omnes artes laborem corporis requirunt teſte Gal. *ubi proxime.* at quis dixerit medicinam labore corporis egere? Medicus, inquit Plato *lib.* 3. *de Republic.* corpus animo curat, & rurſus, Medici non corpore corpus cu- 20
rant, ſed animo. quod etiamſi detur, medicinam corporis labore exerceri, tamen hoc nihil ad ejus nobilitatem præjudicare, ſed imo multum addere abunde probat Canonher. *in prolegom. ad Aphor. Hippocr. pag.* 77. *verſ. objicies* 17. Ariſtoteles ergo in citato textu dividebat conſiderationem de paſſionibus corporum diverſimode; nam de quibuſdam, inquit, paſſionibus, quæ non natura inſunt conſiderare pertinet interdum ad Fabrum, & Medicum, nempe quia dixerat, ad Phyſicum pertinere de illis omnibus materiæ paſſionibus conſiderare ab ea non abſtractis, de iis vero, quæ ſunt quædam paſſiones corporum inſeparabiles, ſed per abſtractionem conſideratæ ad Mathematicum, de iis vero quæ vere abſtractæ ſunt ad primum Philoſophum. non ergo ob id quod medicina, ut ars fabrilis, & mechanica conſideret aliquando paſſiones corporum, quæ natura non inſunt, idcirco mechanica dicenda eſt, neque enim id illud eſt, quod facit artem mechanicam, ſed labor corporis, quando eo indiget ars, ut exerceatur: medicinam vero inter mechanicas non connumerari Lacedemones teſtantur, quibus, cum non liceret mechanicas artes exercere, licebat tamen exercere medicinam, ut refert Ælian. *lib.* 5. *var. hiſtor. cap.* 6. alia autem ad hoc ipſum probandum, vide apud citatos Auctores, præcipue vero apud Mercurium *lib.* 1. *Error. popul. cap.* 22. quod etiam ut demonſtrarent Athenienſes cæterorum Græcorum, imo hominum tum temporis ſapientiſſimi ſervos ad medicinæ ſtudia non admittebant, ut ex Proclo refert Tiraquell. *de nobill. cap.* 31. *nu.* 526. ſed deciſionem ejus quæſtionis ab ipſis legibus petamus, notus eſt text. *in l. Medicus. C. de Profeſſ. & Med.* qui inter liberales artifices medicos connumerat, & in fin. ejus legis ea habentur. Mercedes etiam eis, & ſalaria reddi jubemus, quo facilius liberalibus ſtudiis, & memoratis artibus multos inſtituant. accedat & Plutarchi auctoritas *in princ. lib. de tuen. valet.* At medicina, inquit, ſic eſt de numero diſciplinarum liberalium, ut politie, ſplendore, & jucunditate nulli ſit inferior.

Sed ulterius medicinam vilem, & abjectam eſſe ex eo probare nitebantur Adverſarii, quod à Vir- 21
gilio ars muta, & ingloria ſit appellata, ſed ſi Poetæ verba æqua lance ponderentur, nihil in artis hujus vilipendium inde deduci poteſt; comparabat quidem ille Medicam artem cum Poeſi, Vaticinio, & Muſica, dicens:

Iamque aderat Phœbo ante alios dilectus Iapis
Iaſides, acri quondam cui captus amore
Ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo,
Augurium, citharamque dabat, celereſque ſagittas.
Ille, ut depoſiti proferret fata Parentis,
Scire poteſtates herbarum, uſumque medendi
Maluit, & mutas agitare inglorius artes.

Comparatione ergo Poeſis, Vaticinii, & Muſicæ medicina ars muta dicitur, quia Poeſis, Vaticinium, & Muſica voce exercentur, medicina vero operatione, non verbis, languentes enim, ut Celſus dicebat, non eloquentia, ſed remediis curantur. ſed vide inſuper quæ ad hanc rem affert Mercur. *lib.* 3. *Variar. lect. c.* 13. Sed cur, inquies, addit vocem illam, inglorioſus, niſi quia medicina talis ars eſt, ut nullam afferat gloriam? certe Virgilius locutus eſt reſpective ad poeſim, innuens non parem

eſſe gloriam in medicina, quæ corpus à morte redimere ſolet cum poeſi, quæ nomini immortalitatem conciliat, quod ſuæ ipſius arti blanditus faſſus videtur; ſed eum locum aptiſſime ſane, & imitatione, & explanatione illuſtravit Poeta noſter Torquatus Taſſus *Cant.* 11. *St.* 70. dicens:

E già l'antico Erotimo, che nacque
In riva al Pò s'adopra in ſua ſalute,
Il qual de l'herbe, e de le nobil' acque
Ben conoſceva ogni uſo, ogni virtute;
Caro à le Muſe ancor, ma ſi compiacque
Ne la gloria minor de l'arti mute.
Sol curò torre à Morte i corpi frali,
E potea far i nomi anco immortali.

Nihil ergo in hujuſce artis contemptum pronuntiare voluit Poeta, neque veriſimile eſt, illum animo deprimendi eximiam hanc artem, quam ipſe profeſſus aliquando erat, ea carmina protuliſſe. multo tamen magis ad rem videtur eorundem carminum alia expoſitio, quam ex Aſcenſio, & Servio affert Obic. *de nobil. med. dial.* 1. quam & ego tantiſper illuſtrabo, ac dicam Virgilium de midicina illa locutum, quam Empiricam vocamus, ut inde elicitur;

Scire poteſtates herbarum, uſumque medendi
Maluit.

non ergo doctrinam, & ſcientificam cognitionem eſt ſecutus, unde merito additur,

— & mutas agitare inglorius artes.

mutas quidem, quia in ſimplici operatione conſiſtunt, inglorius eo, quod non ſecutus eſſet gloriam ſcientiæ ipſius medicinæ, ſed Empiricæ, quæ per ſe ſine gloria; cum nullius ſcientiæ principiis innixa omni gloria deſtituatur; ac certe id vero conſentaneum eſt ſibi voluiſſe Virgilium, cum introducat Medicum manu operantem, & vulnus curantem; tales enim Medicos conſtat plerumque eſſe Empiricos.

Sed jam ad ea, quæ contra ipſos Medicos objiciuntur, reſpondendum; & primo illud monebo, nolle me particularium hominum vitia in cenſum vocare, eaque vel excuſare, vel refellere, vel tueri, ſed ea tantum, quæ ab ipſa arte emanare in ſuos profeſſores creduntur; nam Medicum non qualis eſt hic, aut ille ab objectis injuriis, ac oppoſitis calumniis vindicandum mihi propono, ſed qualis ex ipſius artis documentis eſſe debet; hic enim ſolus Medici nomine dignandus eſt. Athenæi ergo primum inſulſiſſimum dicterium rejicere ſupervacaneum eſt, apud illum quiſquis ille fuerit, ut ſcurra locutus eſt, & ut talis pertractandus, nempe ut ſuo libitu garriat.

De moribus Medicorum illud aſſeveranter di-
22 cam, quod Medicus, qui artis, quam profitetur præcepta, atque conſilia in executionem demandare ſatagat, non modo bonis, imo optimis moribus inſtruetur, ſed ipſius quoque artis beneficio pravas quaſdam, & à natura, vel ab accidenti furtim irrepentes propenſiones, facili negotio emendabit, bonas vero meliores efficiet; videat qui de his dubitat, quæ Hippocr. *in lib. de Med. & de dec. hab. & alibi*, aliique claſſicorum Medicorum ſcriptis de ea re mandarunt, & videat præcipue nonnullos ex Neotericis jam citatos, ut Heurnium, Codronchium, Mercurium, Silvaticum, & alios; Iuriſperitus autem videat Tiraq. *cit. cap. de Nobil. nu.* 313. *& ſeqq.* nam facile diſcet ex medicina non ſolum fieri homines in ſua arte doctos, ſed etiam in quocunque virtutum genere maxime inſtrui; quicquid in contrarium dicat Conciliator Petrus de Albano de moribus Medicorum, licet non ex proprio, ſed ex alieno dicto maledicta illa contra Medicos effutiat. quomodocunque tamen hoc ſeſe habeat, illud mihi ſatis ſuperque eſto, ſi ars ipſa nonniſi bonos artifices faciat, neque illis vitii quicquam, ſed contra ut dixi, omne virtutis genus communicare, ac conciliare ſit apta. Relinquam virtutes quaſdam omnibus Medicis communes, ipſiſque peculiares, etiamſi alio nomine improbi videri poſſint, nempe pietatem, qua ſemper prodeſſe, nunquam obeſſe deſiderant, & 23
qua alienos caſus ſuas faciunt eſſe triſtitias, ut Hippocr. *cit. lib. de Med.* & Soran. *Epheſ. in Iſagog.* dicebant, & hujus pietatis intuitu etiam Clericis, & Religioſis, ac Sacerdotibus licet medicinam exercere, ut probat Gaſpar. Triſtan. *de Clerico Medico*, §.8. relinquam humanitatem, & manſuetudinem, qua ſuos ægros excipere, ac tractare ſolent, nam has Medico magis, quam alteri cuicunque convenire, & Hippocrates *locis citatis* docet, & notat ex Iureconſultis Ripa *in tract. de Peſt. par. ult. partic.* 2. *nu.* 60. Sed ne omnes Medicorum virtutes proprias enumerem, id tantum dixiſſe ſatis ſit, tanti momenti ab arte hac judicari bonitatem in ſuo artifice, ut malit Medicum eſſe bonum virum, quam perfectum ar- 24
tificem, ita Soran. *Epheſ. ubi proxime*, quod etiam notant ex Iureconſultis Tiraq. *ubi ſæpe, nu.* 313. & Carrar. *de Med. par.* 2. *num.* 63. ſed & Sacer textus *Eccleſiaſtic. cap.* 38. *verſ.* 11. *& ſeqq.* Medicorum pietatem inſinuat illis verbis, Da locum Medico, etenim illum Dominus creavit, & non diſcedat à te, quia opera ejus ſunt neceſſaria, Eſt enim tempus quando in manus illorum incurras, ipſi vero Dominum deprecabuntur, ut dirigat requiem eorum, & ſanitatem propter converſationem illorum, ubi monſtrat Medicos eſſe maxime Dei amicos, & quidem ex artis ipſius præceptis verus, ac bonus Medicus ſemper Deum ante oculos habere debet, ita monentibus non Chriſtianis ſolum, ſed Ethnicis etiam quibuſcunque auctoribus, ut ex quampluri-mis probat Io. Alph. à Fontech. *in ſpec. Med Chriſt. lum.* 1. *in princ. verſ. Invocabis igitur.* atque ex dictis corruit omnis contra Medicorum pietatem objectio. Quod vero de Superbia, Avaritia, & Invidia eorum dicitur, nihil me movet; ſunt enim hæc individuorum vitia, de quibus non curandum; non ita eos ars ſua componit, neque inſtruit, ut tales ſint, ſed naturalis, ac prava animorum propenſio tales efficit, à qua ne reclamante quidem ſua ipſorum arte relevare ſe poſſunt. habent tamen ſi ab exemplo quicquam proficere volunt, ducem in his Hippocratem, qui ab iis vitiis tantum abfuit, ut ſatis fuerit Chriſtiano Medico in moralibus eum imitari.

An porro Medicus reſpectu ſuæ artis nobilis ſit, 25
quod Faber inficiabatur, ii videant, ut Iuvenalis verbis utar *Sat.* 14.

— Quibus Arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan.

nam niſi homo à ſcientia nobilis fiat, & à virtute, unde per te, Faber, nobilis evadet? at negabis Medicos eſſe ſcientes, & idcirco non eſſe nobiles firmabis, num contra ſacrum textum ſtare audes dicentem, Diſciplina Medici exaltabit caput illius, & in conſpectu Magnatum collaudabitur? quod ſi neges Medicinam eſſe ſcientiam, & Celſo fidem non habes, qui eam Sapientiæ partem apud

antiquiores habitam fuiſſe memorat, unde Pallas ſapientiæ Dea, quæ ex Iovis cerebro proſiliit, ſtygia dicta eſt, & Medicinæ prælata. ignoras profecto artem hanc ex omnium artium cognitione conſtare, ut ex Plinio *lib.26. cap.2.* dicunt Tiraq. *loco cit. nu.73.* Benius *de privileg. Iurec. privil.55.num.3.* & Carrar. *de Med. par.1. num.41.* ita ut Medicina vera ſit Encyclopædia.

26 Ridiculum præterea medius fidius eſt, quod in quæſtione ponunt neſcio qui Doctores, qui puri puti Iureconſulti forte ſunt, num Medicus Doctoratus dignitatem conſequatur, & hoc tanto magis ridiculum mihi fit, quanto illi iidem Iureconſulti Doctoratus dignitatem abſque ullo controverſiæ principio ſibi adjudicant, an Medicis debeatur in dubium revocant, quod minime præſtarent, ſi animum ad rei naturam, & dehinc etiam advertere noviſſent ad Eccleſiaſtici protrita illa verba, Honora Medicum propter neceſſitatem, creavit enim illum Altiſſimus, hoc eſt, Deus illum Medicum conſtituit, ita ut bene hinc deducat Obicius *de nobil. Med. Dial.1.* Medicum à Deo primum Doctoratum adipiſci creando illum Medicum, ſic enim verba illa intelligenda nonnulorum expoſitorum auctoritate demonſtrat. ſed hæc ſubtilitates quædam obolariæ ſunt Doctorum forte obolariorum, licet enim plures Iureconſultorum Scriptorum, & Philoſophi ſint, & viri eruditiſſimi, quantum ego exiſtimo, in omnique ſcientiarum genere inſtructiſſimi, non idcirco eſt, quin illorum aliqui inter Scriptores emergant, qui ex libro Doctores ſunt; hi quia cæteris rudiores, audaciores etiam, & loquaciores ſunt, & aliquando etiam de iis diſſerere audent, quorum cognitionem ex libro non habentes, ex proprio pœnu nonnulla depromunt inſulſiſſima & Beotico ingenio digna, quale eorum eſt, à ſcientiæ quam profitentur dignitate alieniſſima, ut facile detegant craſſam, ac contemptibilem ignorantiam ſuam. ſed ſermonem contra hos acuere tantundem eſt, ac in Bagoam loqui: hos igitur ſuæ imperitiæ relinquamus, ad veros Iureconſultos nempe re, & nomine Doctores me converto, hi enim neque tam abſurdos ſcrupulos, neque tam ridiculas dubitatiunculas de Medicorum dignitate, aut doctoratu excitabunt, qui ſciunt Medicos apud Imperatores lege conſtituta inter comites primi ordinis connumerari, ducibuſque, ac vicariis æquiparari, quæ dignitates inter maximas Imperii recenſentur, de qua re vide quæ affert Io. Fileſac. *lib.1. ſelect. in defenſ. Medic. adverſ. Plin.*

27 Illud quod tanquam quid maximi ponderis adducunt nonnulli ad demonſtrandam vilem Medicorum conditionem in medium afferentes Legum auctoritatem Medicos inter viles artifices connumerantium, confutant nonnulli dicentes cum Gloſa textum loqui de Medicis Brutorum, hoc eſt, veterinariis, ſeu Mulomedicis. Cujacius ibi intelligit, & pro Mulomedicis, & Medicis; Medicos autem dicit eſſe Chirurgos. ego concedam de quibuſcunque Medicis loqui, quod me nihil moveret, quia de eorum commodo agitur. aliam tamen reſponſionem ad eum textum affert Petr. And. Canonher, *in prolegom. ad Aphor. Hipp. pag.146. verſ. Reſpondetur.* qui & ad id, quod additur, ſervos etiam poſſe eſſe Medicos luculentiſſime reſpondet *ibid. pag. 76. verſ. Objicies decimoſeptimo.* ſed an non ſervos medicinam exercentes contra ponderare debent tot ſummi viri pro Diis ob id à veteribus habiti, tot Imperatores, tot Reges, tot Pontifices, tot Legumlatores, tot eximii Philoſophi, qui & ipſi medicinam exercuerunt? quorum omnium Cathalogum deſcribere ſuperfluum eſſet, ſed qui illum habere deſiderat videat inter Iureconſultos Tiraq. *in jam ſæpe cit. cap.31. de nobil.* & inter Medicos præter plures ex citatis, prædictum Petr. Andr. Canonher. *ibid. pag.6. verſ. ex præſtantia.*

De nomine Medici, quod cuicunque licet uſur- 28
pare, nihil laboro, nam quid hoc ad Mercurium? Homo dicitur tam vir, quam mulier. *l. Hominis. ff. de verb. & rer. ſignif.* num idcirco ejuſdem conditionis, & dignitatis mulier eſt, ut vir? aut vir quicquam dignitatis ob id amittit, quod etiam mulier ut vir Homo appelletur? Sed ſi ex eo, quod nomen Medici etiam vilibus perſonis commune eſt, Medici dignitas diminuitur, cur non alia ex parte adaugetur ex eo, quod nomen Medici Deo ipſi tribuitur? cur tacent calumniatores iſti Medicomaſtigi, Chriſtum Dominum non modo ſe vocaſſe Medicum, ſed Archiatrum, hoc eſt, principem Medicorum, ut ex D. Chryſoſtomo *Homil.6.* refert Gaſp. Triſtan. *de Cler. Med.9.§. in fin.* imo & Medicum ſe hominibus præbuiſſe, ut ex Iureconſultis præter alios referunt Tiraq. *de nob. cap. 31. num.291.* Scaccia *de ſent. & re Iud. Gloſ.3. quæſt.1.* Carrar. *de Med. in præfat. & par.2. num.17.* & ex noſtris Goynæus *in dial. Quod Med. Iurec. præced. deb.* Gaſpar. Triſtan. *ubi ſupra,* Petr. Andr. Canonher. *loco ſæpe citato.* Prætereunt data opera qui calumniari gratis cupiunt, quod etiam Angeli Medici nomen aſſumant, nihil enim aliud importat Raphaelis nomen, niſi Dei medicina, & quod ipſi Angeli Medici officium exercuerint, ut de eodem Raphaele patet Tobiæ *cap.12. verſ.12. & ſeqq.* & de Angelo movente Probaticam piſcinam, & aliis, quæ unuſquiſque videre poteſt apud plures ex citatis auctoribus, & maxime apud Tiraq. *nu.103. & ſeqq.* Sed quid ego non ipſam legem medicinam vocari dixerim, & ipſos Iudices Medicos, cum Plato *lib.3. de Republic.* Iudices animo mederi firmaverit? & Plut. *de ſera Num. vind.* non aliter Ius vocaverit, quam Animæ medicinam. de qua etiam re vide præcitatum Tiraquell. *ibid. num. 316. & ſeqq.*

Eandem ſapit ſubtilitatem, quam ſuperior obje- 29
ctio, dicterium illud protritum apud Iureconſultos, quod Medici non ſint majoris valoris, quam Obſterices, tantidem enim æſtimantur. quod tamen ſatis refellit ex Iureconſultis poſt Ripam Carrar. *de Med. par.4. nu.162. & ſeqq.* & ex noſtris Roderic. Caſtren. & Peregrin. *ubi alias,* qui & ad id, quod opponitur, Medicos apud ll. vocari Parabolanos ſatisfaciunt, & præter eos Scaccia etiam *loco ſupra citato. num.32.* ad quod ipſe quoque habeo aliquid, quod Iuriſperitorum quorundam & maledicentiam reprimat, & ignorantiam detegat; apertiſſime enim per ipſum textum legalem demonſtrare licet, Parabolanos apud leges pro Medicis non accipi, cum, 30
ut per ipſam legum ſanctionem liquet, Parabolanorum electio (qui vere hoſpitalarii ſunt, ut præcitati Auctores declarant, & comprehenduntur inter Clericos, ut per Cujac. *in exponit Novell. conſtit. Iuſtin. novell.3.* qui & clarius qui ſint Parabolani, vel Parabolarii exponit) pertinet ad Epiſcopum, at electio Medicorum pertinet ad Decuriones, ſeu Magiſtratus, ut clariſſime demonſtratur *per l. primam ff. de decret. ab Ord. facien.* Carrar. *de Med. par.3. in princ.* ſive pertinet ad Senatores, ut idem ibidem proſequitur.

quitur. Ergo ſi Parabolani, & Medici non ſunt eligendi ab uno eodemque genere Perſonarum, Parabolani, & Medici apud leges pro iiſdem perſonis non accipiuntur; imo vitio dari poſſet ipſi legumlatori quod hoc nomen pro Medicis uſurpaſſet abſque ulla occaſione, ac ne minima quidem neceſſitate, ſed inaniter omnino, ac præter rem, cum proprium nomen, & uſitatiſſimum haberet, & leges debeant uti vocibus claris non dubiis, & obſcuris, ut alias dixi. Atque hinc facile evaneſcit inſulſa eorum ſcurrilitas, qui Medicis hoc nomen imponi à legibus contendunt, quod multas habeant parabolas, & multa ſuis ægrotantibus polliceantur. Gloſ. *in cit. l. Parabolani. C. de Epiſc. & Cler.* Ferdin. Abduen. *contra Iuriſprud. vitup. pag.12.* qui & inſulſiſſime Archiatros dicit, vocari eoſdem Medicos, quod Auctores, & principes omnis mali, & mœroris credantur, neque adducens, neque ſciens deductionem hujus vocis à Græca voce yatros, de qua tamen ſi aliquid ſcire lector deſiderat legat Mercurial. *lib.4. variar. lect. cap.1.* ubi etiam declarationes quaſdam nonnullarum legum C. habet, & Marſ. Cagnat. *lib.2. variar. Obſervat. cap.15.* & ex Iureconſultis Cujac. *ad l. Medicos. C. de profeſſor. & Med.*

Sed jam cætera inaniter ſimul, ac procaciter in Medicinam, & Medicos prolata præteribo, ne aliena imprudentia me quoque procacem reddat, ac contra naturalem propenſionem acerbius, quam ſerat, obloqui compellat; nam reſpondendum quidem interdum ſtulto juxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur, aliquando vero non reſpondendum ſtulto juxta ſtultitiam ſuam, ne efficiamur ei ſimiles, ſecundum Sapientis ſententiam *Proverb. cap.16. verſ.4. & ſeq.* qui tamen cumulatius percurrere cupit reſponſiones omnes ad objectiones contra medicinam, & Medicos factas, videat præ cæteris Petr. Andr. Canonher. *in proleg. citat. cap.1. à pag.40. ad plures ſeq.* & Mercur. *lib.1. & 2. Error. popul.* & ex Iureconſultis Tiraquell. & Carrar. cæteroſque tam Medicos, quam Iureconſultos ſupracitatos.

SVMMARIVM.

1 *Leges quomodo ab Hominum malitia ortæ.*
2 *Lex à Natura. & num.4.*
3 *Lex & Natura omnia ſibi ſubjiciunt.*
5 *Legis ſubjectum Homo eſt dirigibilis in bonum.*
6 *Lex quid ex Cicerone.*
7 *Virtus eſt Hominis propria.*
8 *Leges plurimum ad magnanimitatem conferunt.*
9 *Leges Homines ad infuſam virtutem diſponunt, & acquiſitam cauſſant.*
10 *Legibus Homines cum Diis conſociantur.*
11 *Lex eſt Dei donum.*
12 *Leges humanæ omnes ab æterna lege.*
13 *Homo ſi per ſe bene viveret, non egeret legibus, quomodo accipiendum.*
14 *Lex eſt regula humanorum actuum.*
15 *Quod leges aliquando ſint injuſtæ hominum peccatum eſt.*
16 *Leges ſine ratione latæ non dicuntur leges.*
17 *Lex etiam dura, & injuſta cur ſit ſervanda.*
18 *Legum obſcuritas Hominum peccatum eſt.*
19 *Contrarietas legum eſt quid ex accidenti.*
20 *Lex ſemper cum mundo fuit.*
21 *Regna legibus carere non poſſunt.*
22 *Homo ſeparatus à lege eſt peſſimum animalium.*
23 *Iureconſultorum multitudinem male conſtitutam civitatem oſtendere quomodo accipiendum.*
24 *Leges ſuo fine non fruſtrantur.*
25 *Iuriſperitiam non eſſe artem, neque ſcientiam falſum.*
26 *De ratione legis eſt, ut juſta ſit.*
27 *Inſtabilitas legum non facit inſtabilem ſcientiam condendi leges.*

Satisfit ad ea, quæ contra Iuriſprudentiam, ejuſque Profeſſores objiciuntur.

QVÆSTIO V.

NOn minoris certe impudentiæ taxandi ii ſunt qui contra Iuriſprudentiam, ejuſque Profeſſores, quam qui contra Medicinam, Medicoſque obloquuntur; & idcirco quæcunque in ejus, eorumque deſpectum objiciunt, tanquam falſa, nullaque ratione fulta, ſed ſumma cum temeritate prolata, confutanda, reprobanda, rejicienda, nam nemo qui mente præditus eſt redarguerit vel leges, vel legiſlatores, ut ex S. Cyrillo dicit Suarez *lib. 1. de leg. cap.3. nu.19.* Sed ad objecta ſatisfaciamus.

Legumlationem primo ab Hominum malitia ori- 1
ginem duxiſſe opponebatur, quod quidem ſi de ea parte intelligitur, quæ vitia, indictis pœnis, reprimit, aut hominum dirimit controverſias, verum quidem utrumque erit, ſed ſi de ea, quæ mores dirigit, & viam fœlicitatis docet, falſum. ſed ſit quomodocunque, nihil hoc demit de legum dignitate, undecunque enim originem habeant, Hominem ad Iuſtitiam, & Virtutem diſponunt. ſed quod opponitur certe falſitatis convincitur, quia lex ipſa à natura 2
originem habet, contra illud, quod in oppoſitum addebatur, leges nempe eſſe naturæ contrarias, quod tantum à vero abeſt, ut ipſa natura nihil aliud ſit, niſi lex quædam in rebus creatis, unde tam lex, quam natura omnia ſibi ſubjiciunt vel noſtro Hip- 3
pocrate aſſerente *in princ. lib. de Genit.* an non à natura eſt, ut ſuum unicuique tribuatur? at hoc à legibus præcipue intenditur. ſed quomodo dixeris, legem ab Hominum malitia originem duxiſſe, ſi Deus ipſe, ut Plutarch. *in lib. de doctr. Princ.* dicebat, Lex eſt tum antiquiſſima, tum exactiſſima? unde recte Cicero *lib.3. Epiſt.6.* dixit, Legem ſimul cum mente divina ortam eſſe. cum ergo Deus ipſe ſit conditor naturæ, non poterit naturæ eſſe contrarius, non fuerit ergo lex naturæ contraria.

Præterea Legumperitia eſt Philoſophiæ pars, & ex ipſa Philoſophia immediatam dependentiam habet *l.1. ff. de Inſtit. & Iur.* Zaſius *in l.2. de orig. Iur. par.3. num.75.* neque hoc ab ipſis Medicis controvertitur, Goynæus *in libell. Quod Philoſ. & Med. deb. præced. Iureconſ.* Obicius *dial. 1. de nob. Med. in princ.* quod & multo ante Cicero *lib.1. de Leg. prope principium* firmaverat dicens, Iuris diſciplinam ex intima Philoſophia hauriendam puto. cum ergo ita ſit, erit inſimul Iuriſprudentia Sapientiæ pars, ita enim vocatur à Iureconſulto *in l.1. §. Proinde. ff. de var. & extr. cognit.* ex quibus veritatem inſimul habebit Iuvenal. dictum *Satyr.14.*

Nunquam aliud Natura, aliud Sapientia dicit.

non modo ergo leges non ſunt naturæ contrariæ, ſed initium Iuris ab ipſa natura proficiſcitur; ut te- 4
ſtatur Cicero *lib. 2. de Invent. prope finem;* ex quo D. Th. 1.2. *qu.91. art.3.* nam ante quamcunque conditam legem eſt in natura quædam naturalis lex, ut